

ZAJEDNIČKO REGIONALNO TRŽIŠTE

KATALIZATOR REGIONALNIH EKONOMSKIH INTEGRACIJA I ODSKOČNA DASKA KA JEDINSTVENOM EU TRŽIŠTU

KAKO ĆE VAŠA FIRMA IMATI KORISTI OD OVOG PROCESA?

Zemlje regije zapadnog Balkana (WB) intenzivno rade zajedno na stvaranju novih mogućnosti za razvoj, otvaranje novih radnih mjesta i rast, istovremeno maksimalno povećavajući koristi od svog zajedničkog puta ka članstvu u EU.

Akcioni plan za zajedničko regionalno tržište 2021.-2024., koji su na samitu Berlinskog procesa održanom 10. novembra 2020. Godine u Sofiji, podržali čelnici šestorke zapadnog Balkana (WB6) - Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije., nastavak je napora za unapređenje ekonomske saradnje u WB6.

Zajedničko regionalno tržište ima za cilj povećati atraktivnost i konkurentnost regije i približiti regiju tržištima EU.

Proces ne uključuje stvaranje novih institucija ili političkih subjekata, već uključuje koordinirani pristup vlada zemalja WB6 prema stvaranju prostora zasnovanog na pravilima i standardima EU, osiguravajući slobodno kretanje ljudi, robe, usluga i kapitala širom regije, i zajednički pristup u oblastima digitalizacije, investicija, inovacija i industrije.

Zajedničko regionalno tržište korak je u pravcu punopravnog članstva zemalja WB6 u EU. Stoga će se koraci ka uspostavljanju zajedničkog regionalnog tržišta odvijati paralelno s ubrzanom integracijom i "postupnim uvođenjem" u jedinstveno tržište EU.

”

Budućnost cijele regije leži u EU. Dijelimo istu istoriju, dijelimo istu sudbinu. Zapadni Balkan je dio Evrope...

Obraćanje predsjednika von der Leyena o stanju Unije, septembar 2020- godine

“

ŠTA JE CILJ ZAJEDNIČKOG REGIONALNOG TRŽIŠTA?

- ▶ Ojačana konkurentnost WB kompanija na evropskom i globalnom tržištu
- ▶ Integrirano tržište od 18 miliona ljudi
- ▶ Bolja integracija ekonomija zemalja WB u evropske lance vrijednosti
- ▶ Potencijal za dodatni rast BDP-a od 6,7%
- ▶ Stavljanje WB u središte pažnje stranih investitora koji žele smanjiti udaljenost od tržišta EU i diverzifikovati svoje dobavljače
- ▶ Brži oporavak od pandemije COVID-19 za ekonomije zemalja WB

”

Pitanje zajedničkog regionalnog tržišta predstavlja viziju prosperiteta za naše građane koji teže da uživaju iste slobode kao i njihove kolege u Europskoj uniji.

Deklaracija lidera zapadnog Balkana o Zajedničkom regionalnom tržištu

“

POZADINA PROCESA

Zajedničko regionalno tržište nadovezuje se na postignuća Višegodišnjeg akcionog plana za regionalno ekonomsko područje zemalja WB6, koji je odobren na samitu u Trstu održanom 12. jula 2017. godine u okviru Berlinskog procesa. Ovaj dokument je predstavio strukturirani plan za regionalnu ekonomsku integraciju, uključujući promociju daljnje trgovinske integracije, uvođenje dinamičnog regionalnog investicijskog prostora, olakšavanje regionalne mobilnosti i kreiranje plana digitalne integracije.

Berlinski proces je diplomatska inicijativa koju je 2014. godine pokrenula njemačka kancelarka Angela Merkel, a čiji je cilj pojačavanje regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu i pomoć integraciji zemalja WB u Europsku uniju. Proces se odvija uz podršku Europske komisije, međunarodnih finansijskih institucija i država članica uključenih u proces – Austrije, Hrvatske, Francuske, Njemačke, Italije, Slovenije i Ujedinjenog Kraljevstva.

DOSTIGNUĆA REGIONALNOG EKONOMSKOG PROSTORA 2017-2020

TRGOVINA

- Okvir za liberalizaciju trgovine uslugama;
- Odluka o uspostavljanju postupka validacije za uzajamno priznavanje programa Ovlašćenih ekonomskih operatera;
- Odluka o olakšavanju trgovine voćem i povrćem;
- Potpuna kumulacija i povrat carina na snazi.

INVESTICIJE

FDI povećan za 35% od 2016. godine;
Dovršen i usvojen Plan regionalne investicione reforme.

MOBILNOST

Usvojena Deklaracija o priznavanju kvalifikacija visokog obrazovanja u ekonomijama zemalja Zapadnog Balkana.

DIGITALIZACIJA

- 86-96% niži troškovi rominga u zemljama Zapadnog Balkana;
- Digitalni samit Zapadnog Balkana organizovan.

KAKO VAŠA FIRMA MOŽE IMATI KORISTI OD OVOG PROCESA??

Do jula 2021. godine:

- ▶ Zelene linije proširene na EU
- ▶ Besplatan roming u cijeloj regiji
- ▶ Sporazum o putovanju sa ličnom kartom

Potpuno priznavanje izvoznih dokumenata, profesionalnih kvalifikacija i licenci širom Zapadnog Balkana

Smanjivanje vremena čekanja na prelazima do 70% kroz sistem "sve na jednom mjestu", 24-satne dostupne usluge, zelene linije i zelene koridore unutar Zapadnog Balkana i prema EU

Smanjeni troškovi kod regionalnih plaćanja; omogućavanje regionalnog tržišta e-trgovine

Ukidanje zahtjeva za radne dozvole za transfere između kompanija i pružaoca usluga

Direktna strana ulaganja u obećavajuće održive regionalne lance vrijednosti

Regija bez rominga i smanjeni troškovi rominga između Zapadnog Balkana i EU

Regionalna šema podrške pokretanju novih preduzeća i inovacija u ranoj fazi, koja kombinuje finansiranje javnog i privatnog sektora

Uzajamno priznavanje elektronskih potpisa kao i drugih oblika eID-ova i usluga povjerenja zasnovanih na relevantnoj pravnoj tekovini EU

Pokrivenost ključnih industrijskih gradova sa 5G mrežom u svakoj ekonomiji WB6

KO JE NADLEŽAN ZA PROCES?

Sprovođenje Akcionog plana za zajedničko regionalno tržište 2021.-2024. ostaje u sferi odgovornosti javnih institucija u svakoj ekonomiji zemalja WB6, posebno ministarstava i institucija koje ulažu napore na implementaciji na nivou ekonomije. RCC i CEFTA sekretarijati će biti vodeće regionalne organizacije koje će olakšati sprovođenje ovog Akcionog plana. Sekretarijat RCC-a zadužen je za sveukupnu koordinaciju i praćenje Akcionog plana, dok je Sekretarijat CEFTA-e zadužen za sprovođenje akcija vezanih za trgovinu.

KO ĆE KOORDINIRATI PROCES?

RCC će podržati sprovođenje aktivnosti kojima se nastoji povećati privlačnost regiona za strane investitore, integrisati WB u panevropski digitalni prostor, nadograditi industrijsku bazu i inovacijonu infrastrukturu i napredovati prema slobodnom kretanju ljudi i kapitala.

Sekretarijat CEFTA-e će podržati sprovođenje aktivnosti kojima se želi sprovesti CEFTA 2006 i proširiti obaveze i koristi na EU i druge trgovinske partnere.

WB6 CIF aktivno podržava proces pružanjem inputa preduzećima u fazi planiranja i praćenjem rezultata i pružanjem povratnih informacija od poslovne zajednice, ističući prioritete iz njihove perspektive tokom implementacije.

EU će nastaviti podržavati proces, uključujući sprovođenje Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan, čiji je cilj podstaknuti dugoročni ekonomski oporavak regije, podržati zelenu i digitalnu tranziciju, podsticati regionalnu integraciju i približavanje Evropskoj uniji.

▶ Ekonomski i investicioni plan utvrđuje značajan investicioni paket koji mobilise do 9 milijardi eura sredstava za region. Podržavaće održivu povezivost, ljudski kapital, konkurentnost i inkluzivni rast te dvojni zelenu i digitalnu tranziciju.

Pored značajnog bespovratnog finansiranja od EU za regiju, EU može pružiti garancije koje pomažu u smanjenju troškova finansiranja za javne i za privatne investicije i za smanjenje rizika za investitore. Očekuje se da će podrška kroz novi instrument garancija za Zapadni Balkan, u okviru EU garancije za vanjsko djelovanje i Europskog fonda za održivi razvoj Plus, mobilizovati potencijalne investicije do 20 milijardi eura u sledećoj deceniji.

KAKO ĆE PRIVATNI SEKTOR BITI UKLJUČEN U OVAJ PROCES?

Komorski investicioni forum Zapadnog Balkana. (WB6 CIF) je zajednička inicijativa Privrednih komora iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Sjeverne Makedonije, Crne Gore i Srbije, osnovana 2017. godine tokom samita u Trstu, kako bi predstavljala zajedničku platformu za poslovne zajednice u regionu i olakšala među-poslovne kontakte i promovisala region kao jedinstvenu investicionu destinaciju. WB6 CIF, koji predstavlja više od 350.000 kompanija, aktivno je uključen u planiranje i sprovođenje Akcijskog plana tako što daje inpute, određuje prioritete i objavljuje povratne informacije od poslovne zajednice.

WB6 CIF Poslovni savjet, kao savjetodavno tijelo Upravnog odbora WB6 CIF, sastavljeno od vlasnika ili rukovodioca na nivou C iz 16 vodećih kompanija koje posluju na WB, na osnovu mjerljivih kriterijuma, će nadgledati napredak u sprovođenju Akcijskog plana, i redovno će informisati vlade zemalja WB, kao i sve učesnike u procesu, o situaciji na terenu, dajući, na osnovu iskustava iz svakodnevnog rada i detaljne analize, konkretne predloge i predloge mjera za uklanjanje barijera, smanjenje troškova i olakšavanje uslova za poslovanje unutar regije i prema EU. Takođe će donijeti fleksibilniji, nebirokratski pristup rješavanju problema s kojima se svakodnevno suočava ekonomija i novi zamah u dijalogu poslovne zajednice u regiji sa vladama zemalja WB i institucijama u Briselu.

UKLJUČITE SE U PROCES

- ▶ Kontaktirajte WB6 CIF i državne Privredne komore članice WB6 CIF, u vezi sa preprekama sa kojima se suočava regionalna saradnja;
- ▶ Dajte svoje predloge za uklanjanje barijera u regionalnoj saradnji;
- ▶ Pratite naše aktivnosti na nadgledanju i dokumentovanju opipljivog napretka kakav osjeća poslovna zajednica u regionu;

WB6 CIF aktivnosti u procesu:

- ▶ Individualna, prilagođena podrška za traženje poslova i mogućnosti prekograničnog finansiranja za kompanije iz regiona
- ▶ Online baza podataka sa informacijama o pristupu tržištima u regiji
- ▶ Baza podataka obavještajnih podataka o tržištima koja podržava internacionalizaciju MSP
- ▶ B2B događaji i investicione konferencije
- ▶ Sprovođenje mapiranja dobavljača i koordinacija regionalnog programa razvoja dobavljača, sa posebnim fokusom na automobilsku, poljoprivredno-prehrambenu industriju i kružnu / zelenu ekonomiju;

I Regionalni trgovinski prostor

AKCIONI PLAN ZA ZAJEDNIČKO REGIONALNO TRŽIŠTE (2021.-2024.): FOKUSNA PODRUČJA I REGIONALNE AKTIVNOSTI

- ▶ Održavati zelene linije i proširiti ih do graničnih prijelaza (GP) sa EU;
- ▶ Uvesti princip "sve na jednom mjestu" na odabranim graničnim prelazima / zajedničkim prelazima (CCP) i pojednostavljene formalnosti – smanjeno vrijeme čekanja na granici do 70%;
- ▶ Učiniti dostupnim usluge na odabranim GP/CCP 24/7;
- ▶ Uskladiti radno vrijeme agencija uključenih u carinjenje robe;
- ▶ Poboljšati sistem traka za bolje upravljanje u periodu najgušćeg saobraćaja;
- ▶ **Ubrzati protok određenih esencijalnih proizvoda** (npr. Svježih poljoprivrednih proizvoda);
- ▶ Ukloniti necarinske barijere;
- ▶ Uspostaviti efikasan i djelotvoran mehanizam rješavanja sporova;
- ▶ Ažurirati baze podataka o trgovinskim mjerama država potpisnica CEFTA-e i kontrolisati državnu pomoć i konkurenciju;
- ▶ Uspostaviti regionalnu saradnju u vezi sa pitanjima zaštite životne sredine koja se odnose na trgovinu (npr. mjerenje CO2), zaštitu potrošača i nadzor tržišta, javne nabavke;
- ▶ Poboljšati razmjenu informacija o naknadama i dažbinama za preduzeća, prosječnom vremenu puštanja u promet, mogućnostima trgovine za mala i srednja preduzeća..

SLOBODNO KRETANJE ROBA

Programi uzajamnog priznavanja (MRP) za industrijske i poljoprivredne proizvode

Medusobne strategije i postupci upravljanja carinskim rizikom podržani novim ICT rješenjima

Upravljanje rizikom i sistematska razmjena podataka prošireni na cjelokupan postupak carinjenja

Elektronska razmjena podataka

SLOBODNO KRETANJE USLUGA

Turizam, finansije, dostava paketa i elektronska trgovina

Profesionalne kvalifikacije priznate na osnovu opšteg sistema priznavanja EU

Paket za liberalizaciju trgovine uslugama

SLOBODNO KRETANJE LJUDI

Slobodno kretanje u regiji Zapadnog Balkana na osnovu ličnih karata

Slobodno kretanje građana treće strane bez viza
Radne dozvole nisu potrebne za među-kompanijske transfere i dobavljače usluga

SLOBODNO KRETANJE KAPITALA

Domaća instant plaćanja povezana su regionalno

Isplativa plaćanja u regionu i sa EU - korak ka jedinstvenom Prostoru plaćanja u eurima (SEPA)
Regionalna saradnja u oblasti bankarskih i nebankarskih finansija, finansiranje poljoprivrede, fakturisanje, zeleno finansiranje

II Regionalni investicioni prostor

- ▶ Uspostaviti saradnju između nacionalnih agencija za promociju ulaganja i koordinirani regionalni pristup promocije za privlačenje investicija u prioritetne ciljne sektore / lance vrijednosti;
- ▶ Omogućiti brzo rješavanje sporova vezanih za direktna strana ulaganja;
- ▶ Sprovesti reforme regionalne investicione politike i osigurati transparentnost investicionih podsticaja.

III Regionalni digitalni prostor

- ▶ Osigurati fiksni širokopojasni pristup Internetu za najmanje 95% domaćinstava u svakoj ekonomiji;
- ▶ Razviti regionalni plan: pokrivanja mrežom 5G glavnih industrijskih gradova i najmanje jednog velikog koridora u regiji do kraja 2023., odnosno 2025. godine;
- ▶ Ukloniti troškove rominga unutar WB6 i smanjiti troškove rominga između WB6 i EU;
- ▶ Utvrditi potrebe za digitalnim vještinama u zemljama WB6 za ciljne grupe (npr. Novo-osnovana preduzeća / mladi, odrasli) i pružiti odgovarajuću obuku;
- ▶ Promocija digitalne ekonomije: regionalna interoperabilnost usluga naplate putarine, mreža pametnih gradova, promocija AI, učešće zemalja Zapadnog Balkana u projektima računarstva visokih performansi (HPC), regionalna saradnja u razvoju e-uprave

IV Regionalni industrijski i inovacioni prostor

- ▶ Integrirati regiju u Evropski istraživački prostor (WB Platforma za inovacije i istraživanje);
- ▶ Podržati uspostavljanje akceleratora i inkubatora (WB mreža čvorišta za digitalne inovacije);
- ▶ Podstaknuti prenos znanja od stručnjaka iz dijaspe;e;
- ▶ Podržati start-up-e/MMSP fokusirana na zelenu ekonomiju, održive prehrambene sisteme, proizvodnju čiste energije;
- ▶ Povezati domaće dobavljače sa multinacionalnim kompanijama širom WB;
- ▶ Obezbijediti bazu podataka o tržišnim obavještajnim podacima i važnim informacijama za internacionalizaciju MSP (nadograditi postojeću mrežnu platformu za MSP WB-a - www.wb6cif.eu);
- ▶ Razvijati konkurentne prednosti regionalne automobilske industrije;
- ▶ Razviti okvir za sprovođenje projekata usmjerenih na zelenu i cirkularnu ekonomiju;
- ▶ Pokrenuti regionalni plan „Od farme do stola” i promovisati održivu proizvodnju i potrošnju hrane;
- ▶ Podizati svijesti u regiji o EU standardima kvaliteta hrane;
- ▶ Nadograditi finansijsku podršku za kreativne industrije;
- ▶ Povećati konkurentnost metaloprerađivačke industrije modernizacijom obrazovnih programa i stimulisanjem energetske efikasnosti;
- ▶ Promovisati održivi regionalni turizam.

Ako želite dobiti više informacija ili se uključiti u proces, kontaktirajte nas:

Western Balkan 6 Chamber Investment Forum

P: +39 040 670 1325

E: office@wb6cif.eu

W: www.wb6cif.eu; www.investinsee.com

14, Piazza della Borsa, Trieste, Italy

Economic chamber of North Macedonia

Tatjana Shterjova Dushkovska
P: +389 2 3244 065
E: tatjana@mchamber.mk
W: www.mchamber.mk

Chamber of Commerce and Industry of Serbia

Marko Mandic
P: +381 11 41 49 479
E: marko.mandic@pks.rs
W: www.pks.rs

VAJROKOTROVINSKA KOMORA BOSNE I HERCEGOVINE
СПОЛНОТРОВНИНСКА КОМОРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
FOREIGN TRADE CHAMBER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina

Danijela Kovac
P: +387 33 566 267
E: danijela.kovac@komorabih.ba
W: www.komorabih.ba

CHAMBER OF
ECONOMY OF
MONTENEGRO

Chamber of Economy of Montenegro

Balsa Culafic
P: +382 20 230 446
E: bculafic@pkcg.org
W: www.privrednakomora.me

Kosova Chamber of Commerce

Parim Bajrami
P: +383 (0) 44 900 993
E: parim.bajrami@oek-kcc.org
W: www.oek-kcc.org

U.C.C.I.AL | BASHKIMI I DHOMAVE TË TREGTISË DHE INDUSTRIË SË SHQIPËRIË
UNION OF CHAMBERS OF COMMERCE & INDUSTRY OF ALBANIA

Union of Chambers of Commerce and Industry of Albania

Evis Dino
P: +355 (0) 44500221
E: info@uccial.al
W: www.uccial.al

